

YAPRAK

Her ayın biryle onbeşinde çıkar
Fikir, Sanat Gazetesi

Sahibi ve yazı işlerini idare
eden: Orhan Veli Kanık

Yıl: 1 Sayı: 16

15 Aralık 1949
15 Kurus

Abone: 6 aylık 150, Yıllık 300 Kurus
Adres: Posta Kutusu 179, Ankara
Güney Matbaacılık ve Gazetecilik
T.A.O. — Ankara

CANIM YAZ AYLARI

Aç bi-ilâç el ayak buz
Bir başına meteliksiz
Kimildamadan duruyor
Concorde meydanında
On altısında bir kız
Öğle vakti onbeş temmuz

Jacques PREVERT
Çeviren: Oktay RİFAT

YAŞAMA GÜCÜ ÖLMEZ

Aralanıyorsa kapınız
Kimi zaman kendiliğinden
Tepeden tırnağa yeşil
Ağacın ruhudur gelen

André VERDET
Çeviren: Oktay RİFAT

NAMIK KEMAL GÜNÜ

Melih Cevdet ANDAY

B

u ay içinde Namık Kemal'in 61. ölüm yıldızı için üniversitelerde toplantılar yapıldı. Yüksek öğrenim gençliği vatan şairini saygı

ile andı. Bu toplantılarda neler konuşuldu? Namık Kemal'in inandığı, gerçekleştirmesi için savaştığı fikirler incelendi mi? Bu fikirler içinde şimdi yaşayanlarla yaşamayanlar ayrıldı mı? Bugün vardığımız konakla o fikirler arasındaki bağlar, ayrımlar belli edildi mi? Küşümlüydük, çünkü, sadece bir -aygı, coşkunluk havası düşünce-den çok hissin egemenliği bizdeki bu çeşit toplantıların özelliği olmuş gibidir.

Namık Kemal'in yaşadığı günlerde Osmanlı düşünürlerini yoran en önemli konu, temelleri sarsılan devleti yıkılmaktan koruyacak çareleri bulmaktı. Ortadaki belli başlı durum - alışlarla teklifler şunlardı:

1 — Hakan, müslüman olsun olmasın, sınırlar içindeki bütün halkları kendi uyruğu sayıyor, her çeşit ayrılma akımlarını tanrısal haklarına aykırı buluyordu.

2 — Milliyet fikirlerinin, önüne geçilemez tarihi bir zorunluluk kazandığını görenlerde ise devleti, er geg, müslüman veya başka dinde, muhtar birlikler üstüne oturtmak gerekeceği düşüncesi belirdiyordu.

3 — Devletin bir müslüman birliği devleti olmasını isteyenler de vardı. Ama bunların düşüncesi hiç bir zaman öne çıkamadı; önceki kümelerde bulunanların amaçları için yardımcı bir bağdan ileri gidemedi. Çünkü Asya'da büyük

çıkarları olan İngiltere bunu hoş görmüyordu.

4 — Müslüman olmayan halkların devlete bağlılığından umut kesenler, çeşitli müslüman kavimlerden kurulu bir Osmanlı Milleti amacı güdüyorlardı. Yani Arap, Türk, Arnavut, Çerkes, Kürt halkları, millî duygulara, düşüncelere saplanmıyacaktı, Osmanlı adı altında birleşeceklerdi.

Bunların yanında bir de, Türk milletini ortaya süren, bu milletin de ileri Avrupa milletleri gibi kendi öz adı ile bir devlet kurması gerektiğine inanan Ali Suavi var. Ama onun düşünceleri hiç bir zaman orta malı olamadı.

Namık Kemal yukarıda saydığımız çarelerin dördüncüsüne inanır. Müslüman halklarda millî duygularla millî düşüncelerin nasıl öleneyeceğini, böyle karışık bir millet kurulup kurulamayacağını öyle pek incelemeyen bir Osmanlı Milleti düşü görür. Türkler, Araplar, Arnavutlar... arasında milliyet ayrılıklarını istemez. (Daha sonraları hızını arttıran milliyetçi akımların devleti parçalayacağını gören II. Abdülhamid'in Türk dilini, Türk tarihini inceleyenler yani o günkü Türk milliyetçileri üstüne yaptığı baskı işte yine bu görüşten ötürüdür). Namık Kemal'in yanıldığı, çağının millî devletler kurma yolundaki gidişini, imparatorlukların yıkılış seyrini göremediği veya görmek istemediği bugün anlaşılmalıdır.

Namık Kemal'in devletle olan alış verişine gelince: Nizam-i Cedid'den, hattâ III. Ahmet'den başlayan, devleti onarma, toplumu ye-

nileştirme deneyleri, atılımları, Namık Kemal'in çağında iki koldan yürür. Birinci kol süregelen, devletin önyak olduğu yukardan aşağı yeniliklerdir ki, bunlar idare hukuku alanında sıkışır. Bir de genç Osmanlıların adına bağlı, devlete karşı, ama yine de aşağıdan yukarı değil de Avrupa görmüş Osmanlı aydınından devlete doğru diyebileceğimiz anayasa alanına giren teklifler vir. İşte Namık Kemal'in yeri bu yandadır. Namık Kemal devletin, o günkü durumuyla kalabilmesi, yaşayabilmesi için anayasanın değiştirilmesi, meşrutiyet kurulması gerektiğine inanır.

Onun vatan dediği de, daha sonraki büyüklü, küçüklü savaşlarla param parça olan ve her bir parçasında yarı boyunduruk altında, yarı özgür ama dillerinin, tarihlerinin az çok bilincine varmış milletlerin oturduğu koca imparatorluk topraklarıdır.

Bu olaylar incelenmeli, çağımızla ilgileri belli edilmeli, bize etkisi olmayan yanları ortaya konmalı ki, gençliğimizin Namık Kemal karşısındaki durumu aydın-lansın. Onun devleti, milleti, vatanı ile bizim devlet, millet, vatan anlayışlarımız arasındaki ayrımlar bilinmeden kalkışılacak gösteriler tarih bilimine karşı, Namık Kemal'e karşı, kendimize karşı haksızlık olur.

Yoksa „Bizde ilk romanı o yazdı, ilk tiyatroyu o yazdı“ gibi okul kitabı ağzı ile konuşmak biraz üstünkörü bir iştir, kolaya kaçmaktır.

Yaprak Yazarlarına İkinci Mektup

Gecenlerde, size bir mektup gönderip resim sanatına yüz veremeyişinizden şikâyet etmiştim. Sizde, resimden, biz resamlardan da öyle. Resim sanatı çıkmaza girdi, gerçekten koptu, durakladı diyordum. Sanat mevsiminin başından beri gördüğüm birkaç sergi -ne yazık ki- yanılmadığını gösteriyor. Gerçekçi sanattan yana taraf tutma kararı ile bundan birkaç yıl önce bir araya gelen „Yeniler“ in sergisi -başlangıçtaki ilkelerine bağlılık bakımından- gerilemiş durumdadır. Sergideki resimler kötü mü? Herhangi iyi bir sergide olduğu kadar iyi. Ne yapalım ki, ressamların teker teker ustalığı, tüfulan yolun verimsizliğini örtbas edemez. „Yeniler“ in topluluk olarak, ilkelerden yana kendilerini toparlamaları, gerçekçi ve halkçı bir sanat uğruna yeniden çalışmaları lâzım bence.

Bocalamalar bize mahsus değil; iki yıldır Fransa'da da aynı çekişmeler var. Orada da gerçekçi bir resim sanatının kavgası yapıyor. Yeniliği biçimde arayanlarla öзде arayanlar arasında keskin bir ayrılık belirliyor. (Malûm nakarat: Özsüz biçim yoktur, biçimle öz birbirinden ayrılmaz v.s. Evet ama, kimi zaman biri, kimi zaman öteki üste çıkar; bunları bu ikizleri denk getirmek şaheserlere mahsus). Konu aldanmaya elverişli. Bakıyorsunuz, karşınızda yeni gözüken bir biçim aslında hiçbir gerçek yenilik taşıyor. Öte yandan da yep yeni bir öz var; ama ol-

gun bir biçime erişememiş. Bizde de, yabancı ülkelerde de kıyamet hep bundan kopuyor.

Fransa'da Fougereon adında bir ressam var, bilirsiniz, iki yıldır gerçekçi resimler yapmaya çalışıyor. Ne yalan söyleyeyim, yaptıklarını beğenmiyorum. Beğenmiyorum ama doğru yolda, verimli yolda, çıkar yolda olduğunu da biliyorum; varsın bocalasın. Bir Fransız işçisi veya köylüsü bu çeşit bir resmin karşısına geçince nidiği belirsiz bir nesne ile karşılaşmıyacak. Resmin konusu ona faydalı şeyler düşündürecek. Anlayacak ki hayat hiç de küğümsenecek birşey değil. Anlayacak ki -o müzelerle konan çerçeveli resimler var ya- onlar da kendisinden yana. Bilecek ki sanat denen şey öğrenilmeye değer ve kendisi içindir. Varsın başlangıçta resim o kadar da başanlı olmasın. Zararı yok, telaşlanmayın; gelecek sefer Fourgeren daha iyisini yapacak. Ben buna sanatta demokrasi diyorum, ne dersiniz? Bize gelince; öylesine güzel resim yapmak sevdasında yaz ki, felâket... Hani güç işe pek gelemiyoruz; içimizden de doğuyorsa o. İstiyoruz ki, resim, şerbet içmek gibi birşey olsun. Vurup kafayı çalışmıyoruz; kolayına kaçıyoruz işin. Duvacı ise oturuyor, bir duvar çekmek için taşları teker teker seçiyor; rengini, biçimini beğeniyor; harcını hazırlıyor; günlerce alnı teri döküp bir duvar yapıyor; ama ne duvar! İşte öylesine resim

yapmak... (Bu sitemler, bu öğütler kendime)...

İşte böyle bir ressam, duvar ressamlarından biri öldü gecenlerde. Ölümüne bizden aldırış eden olmadı. İsmi, Orozco (Orozko denecek), Jose-Clemente Orozco. Meksika'lıydı. Büyük adamdı. Büyüklüğü şurada ki, üşenmeden, usanmadan, memleketinin duvarlarını halkın resimleriyle donattı. Meksika'nın köylüsüne, işçisine, aklı, anlaşılır şeyler söyledi. Ona, çektiıklarını idrâk ettirdi, yol gösterdi. Yeryüzünden büyük bir ressam, gerçekçi bir ressam eksildi. Orozco'nun ölümü ile gerçekçiler bir öncü kaybettiler. Düşünüyorum: Meksika sanatı ile alış verişimiz neden bu kadar az?

Duvar resmi bâbında bizde de yeni davranışlar var. Belki de gazetelerde resimlerini gördüğümüz Radyoevi'nin duvarlarını şenlendirmek için bir yarışma açılmış. Birinci: Zeki Faik İzer. İkinci: Nurullah Berk-Sabri Fettah Berkel (Beraber çalışmışlar). Ellerine sağlık, emek harcamışlar, asıllarını görmek isterdim.

Sözü uzattım, ressam G. Braque'in bir sözünü hatırlatıp mektubumu bitireyim: „Bir nehri yatağından çıkarabilirsiniz; gelelelim nehrin tersine çeviremezsiniz. Gerçekçi sanatı da..“

Selâm.

Abidin DİNO

KUYRUKLU ŞİİR

Uyusamayız, yollarımız ayrı;
Sen çiğercinin kedisi, ben sokak kedisi;
Senin yiyeceğin, kalaylı kapta;
Benimki aslan ağzında;
Sen aşk rüyası görürsün, ben kemik:

Ama seninki de kolay değil, kardeşim;
Kolay değil hani.
Böyle kuyruk sallamak tanrının günü.

Orhan VELİ

MADDE - RUH

M

o d a s ı tazele-
nen bir ruhçuluk
cereyanı karşı-
sındayız. Yalnız
memleketimizde
değil, dünyanın
birçok yerinde,
bilhassa Ameri-

ka'da ruhçuların maddeciliğe karşı hücumu geçtiğini görüyoruz. Türkiye'de bu davanın elebaşları birtakım cahil ve şarlatanlardan ibaret olduğu için, sözlerine, yazılarına pek değer verilmiyor. Bizim ruhçuların içinde „maddecilik“ le „mideciliği“ karıştıranlar, „maddi“ yi „manevi“ nin zıddı imiş gibi gösterenler çok. Maddeyi taştan, tahtadan ibaret sayanlarla uğraşmaya değmez ama Avrupa ve Amerika'da maddeci görüşü yıkmak isteyenler arasında ünlü yazarlara, hattâ bilim adamlarına rastlanınca işin rengi değişiyor. Bunlar bilim adamı olarak karşımıza çıktıkları zaman maddeci görüşe sadık kalmak gerektiğini pek iyi bildikleri halde, bağlı bulundukları zümrenin menfaatlerini her ne pahasına olursa olsun savunmak kaygısıyla, kendi kendileri tezada düşmeyi kabul ediyorlar. Bu, onların bileceği bir iştir, fakat meseleyi açık, aydınlık olarak ortaya koymak da bizim hakkımızdır.

Yüzyıllar boyunca iki türlü dünya görüşü, iki çeşit kâinat anlayışı çarpışıp durdu. Bu görüşlerden biri, Ruh (esprit) un tabiatın önce olduğunu iddia eden ruhçuluk, öteki de tabiatın daha önceden var olduğunu söyleyen maddecilikti. Ruhçulara göre dünya „mutlak akıl“ in „şuur“ un bir tezahürüdür. Gerçekte var olan şuurdur; dünya, tabiat, ancak şuurumuzda, idrakimizde yazar. Maddecilere göre ise, dünya aslından maddidir ve kâinatın çeşitli olayları, hareket halindeki maddenin görünüşlerinden ibarettir. Maddenin şuur dışında ve ondan bağımsız bir varlığı vardır ki „objektif gerçek“ budur. Düşünce dediğimiz şey de maddenin üstün derecede gelişmesinin mahsulüdür. Hislerimizde tanıdığımız ve kendimizin de içinde bulunduğumuz maddî dünya tek gerçeği teşkil

eder. Bu dünyayı ve kanunlarını öğrenmek pek âlâ mümkündür, dünyada bilinmeyecek hiçbir şey yoktur; daha bilmediğimiz fakat bir gün bilim ve tecrübe sayesinde mutlaka öğreneceğimiz şeyler vardır.

Bu tartışma devam ede dururken, bilim tarihi ruhçuların „bilinemez“ dedikleri şeyleri birer birer „bilinir“ hale sokmuş, tecrübe ve teknik onların pek sevdiği kanunlıkları ışığa boğmuştur. Bilim alanında kaydedilen her yeni ilerleme ruhçuların bir kalesini daha fethetmiştir. Onlar dünyayı „kendiliğinden var olan“, „hikmetinden sual olunmaz“ şeylerle dolu sanıyorlardı. Meselâ, mantardan çıkan ve yaraları iyileştiren küf, ruhçulara göre, kendiliğinden var olan bir nesneydi. Ama laboratuvarlarda penicilin imal edilince, mantar küf-fü kendiliğinden var olmaktan çıktı, bizim için var oldu. Bunun gibi, insanların vaktiyle bilmedikleri ve bilmedikleri için de „kendiliğinden var“, olduğunu sandıkları şeylerin hepsi, bilim ilerledikçe, gizliliklerini, umacılıklarını kaybettiler.

Atom'un parçalandığı bugünlerde ruhçuların artık utançla yüzlerini kapamaları, bilim düşüncesinin bu parlak zaferi karşısında seslerini kesmeleri beklenirdi. Oysaki onlar, atomun Nötronla Elektrona ayrışması sanki cenabi hakkın bir mucizesi imiş gibi esrarlı haller takınıyorlar: „Görüyor musunuz, diyorlar, madde, bilim denilen şey nekadardır boş; nekadardır mânasızmış. Yüzyıllardır atomu, maddenin mahiyet değiştirmeden parçalanabilen en son unsuru sanıyorduk; şimdi atom da parçalandı, yarın ne olacağını bilmiyoruz. Bütün bunlar gösteriyor ki kâinatı tanımamıza, kanunlarını öğrenmemize imkân olmadığı gibi bilgilerimizin de bir değeri yoktur. Dünya, bilimin hiçbir zaman uzanamıyacağı şeylerle doludur“.

Bu düşünce ruhçuluk felsefesinin son çarpınışlarına benziyor. Bilim ve tekniğin dev adımlarıyla ilerlemesi karşısında onlara artık ispiritizmacılıktan başka yapacak iş kalmamıştır.

YAPRAK

İNSAN ANLAYIŞI

Hikâye :

Hayat savaşında nefsi koruma içgüdüsü insanda başlıca iki yaratıcı kuvvete çevrilmiştir: Bilgi ve muhayyile.

Bilgi, tabii ve sosyal olayları müşahade, mukayese ve izah kabiliyetidir; başka bir deyimle, bilgi düşünme kabiliyetidir. Aslında muhayyile de düşünme kabiliyetinden başka birşey değildir; yalnız şu farkla ki, muhayyile dünyayı birtakım image'larla, artistik bir şekil içinde idrak eder. Muhayyile insanlık halleri, duyguları, hattâ insanın esyaya ve tabiat olaylarına karşı duyduğu alâkaları tavsif etme kabiliyetidir de denebilir.

Bence, insandan öte hiçbir fikir yoktur. Bütün esyanın, bütün fikirlerin yaratıcısı insan, yalnız insandır. Mucizeler yaratan içi; bütün tabiat kuvvetlerinin müstakbel efendisi olur. Dünyamızdaki her güzel şey çalışmanın, hünerli ellerin mahsulüdür. Bütün düşüncelerimiz, bütün fikirlerimiz sanatın, ilimin ve teknolojiyenin doğmuştur. Düşünce, olaylardan çıkar. Dünyamızda hissettiğim ve gördüğüm her şeyin, insan aklının ve muhayyilesinin mahsulü olduğu içindir ki insanın önünde saygı ile eğilirim.

Birtakım kutsal şeylerden bahsetmek gerekirse, tek kutsal şeyin, insanın kendisinden memnun olmayıp daha iyiye, daha mükemmele erişmek için çabalaması; kendi eseri olan bütün bayağılıklardan, âdiliklerden nefret etmesi; hırsı, kıskançlığı, cinayeti, hastalığı, savaşı ve insanlar arasındaki bütün kötülükleri, bütün düşmanlıkları yoketmeye çalışması olduğunu ve nihayet, emeği olduğunu söyleyebiliriz.

M. Gorki'den çeviren: Suat TAŞER

Şundan Bundan

İSTANBUL RADYOSU

İstanbul radyosu tecrübe yayınlarını bitirip sürekli yayınlarına başladı. Böylece Türkiye'nin sesi dünyada daha kuvvette duyulacak. Kutlu olsun.

Olsun ama iş iyi dileklerde bulunmakla bitmiyor. Fakir milletin milyonlarına mal olan bu telsiz istasyonu sırtına çok ağır görevler yüklenmiştir. Hepimiz ondan sosyal hayatımıza, sanatımıza, kültürümüze hizmet vazifesini bekliyoruz. İstanbul gibi, memleketin fikir, sanat, ekonomi alanlarında en önemli yeri tutan bir şehirde büyük bir radyo merkezinin kurulmasındaki maksat da bu olsa gerek. Eğer alaturka şarkı dinletmek yahut dans müziği plâkları çaldırmak için bu kadar masrafa katlanılıyorsa, doğrusu çok yazık oldu. Ankara radyosu nemize yetmiyordu?

Bizi böyle karamsar düşünmeye zorlayan şey, İstanbul radyosunun sürekli yayınlara başladiktan sonraki programıdır. Öyle sanıyoruz ki, bizim radyo uzmanlarımız Avrupa radyolarının günden güne nasıl geliştiklerini, halkın ihtiyaçlarını karşılamak için nasıl çalıştıklarını bilmiyorlar. Biliyorlarsa daha fena, çünkü onlara ayak uydurmak için hiçbir gayret göstermiyorlar. Bugün radyo makinesinde düğmeyi çevirip bir istasyon bulmak, bir memleketin, hiç olmazsa bir şehrin nabzını yoklamak demektir. Radyo sayesinde, birkaç saat içinde bir milletin sosyal hayatının çeşitli tarafları ile temasa gelinir. Radyo röportajları yoluyla fabrikalar, şantiyeler, sergiler gezilir; günün konuları üzerinde halkın düşünceleri öğrenilir, turizm bakımından ilgi çeken yerlerin özellikleri anlatılır v.s.

İşte biz de, İstanbul radyosunun Türk vatandaşlarına ve bütün

dünyaya bu «eşsiz şehri» tanıtmasını, onun gerçek sesini duyurmasını, çarpan kalbini dinletmesini istiyoruz. Cıvık piyasaya şarkılarına karnımız tok. Biz İstinye doklarının, Boğaziçi dalyanlarının, Balık Pazarının, yani halis İstanbul'un sesini dinlemek istiyoruz. Meselâ üstad Yahya Kemal'e beraber mikrofon başında Süleymaniye camii'ni gezsek fena mı olur? Haftada birkaç defa, her sınıftan vatandaşlar memleket meseleleri üzerinde düşüncelerini karşılaştırsalar, bu yayından hepimiz faydalanmaz, zevk almaz mıyız?

Bunları yapmak zor değil ama, halka gerçekten hizmet etmeyi amaç bilmek şartıyla. Yoksa kör değneğini bellemiş gibi, hep aynı tatsız programı tekrarlamak, sonra da boynunu büküp: ne yapalım, halk bunu istiyor, diyip işin içinden sıyrılmak ta mümkün.

YAHYA KEMAL

Geçen hafta şair Yahya Kemal'in 65 inci yıldönümü için İstanbul'da, Üniversite konferans salonunda bir toplantı yapıldı. Bu törende konuşan yalnız Osmanlı tarihidiir. Belki Fethi Erdem Türk tarihi diince Osmanlı tarihini anlıyor. Sonra, Yahya Kemal'e kadar biz Türk tarihine, affedersiniz, Türk tarihi bize uzakmış. Ne bakımdan? Belli değil. Şair onu bize ne ile yaklaştırmış? Şiirleriyle. Ya ne ile olacaktı?

Dr. Fethi Erdem: «Şair şiirleriyle Türk tarihini bize yaklaştırıyor.» Bizim bildiğimiz, Yahya Kemal'i coşturan yalnız Osmanlı tarihidiir. Belki Fethi Erdem Türk tarihi diince Osmanlı tarihini anlıyor. Sonra, Yahya Kemal'e kadar biz Türk tarihine, affedersiniz, Türk tarihi bize uzakmış. Ne bakımdan? Belli değil. Şair onu bize ne ile yaklaştırmış? Şiirleriyle. Ya ne ile olacaktı?

İsmail Habib: «Yahya Kemal tek bir adam değildir. O asırların içinden akıp geldi ve asırların arasından geçip gidecektir.» Bu sözlerde de epice derinlik var. Bir bakışta anlaşılıyor. (Yağma mı var?) Yahya Kemal'in tek olmayı-

İSKÂN MÜDÜRÜ

Cevdet Kudret SOLOK

İskân Müdürlüğü iç içe iki odadan ibaretti; dışardaki oda memurlar içindi, müdürün odasına buradan bir ara kapı ile geçilirdi. Süleyman oraya bir ikindi üzeri gitti. Kapıda pinekliyen odacıdan, müdürün içerde olduğunu öğrendi. Birinci odada üç memur vardı; bunlardan biri başını arkasındaki duvara dayamış, yüzüne bir mendil örtmüş, uyuyor; nefes alıp verdikçe mendilin bir ucu hafifçe kalkıp inmekte. İkinci memur, birincinin aksine, öne doğru eğilmiş, kolları masanın, baş kollarının üstünde, kestiriyor. Üçüncü memur, önde bir kâğıt, sol dirseğini masaya, sol yanğını da avucuna dayamış, horluyor; herhalde, kâğıdı okurken uyuyakalmış. Bu, otuz yaşlarında genç bir adam; mendil altında uyuyanla yüzükoyun yatanın yaşları belli değil. Süleyman, bütün odada yalnız bir tek kâğıt gördü; bunu herhalde ikisi okumuş, üçüncüsü okuyacağı sırada uyuyakalmış, demek ki en tembelleri o imiş.

Delikanlı, uyuyanları rahatsız etmemek için ayaklarının ucuna basa basa yürüdü, müdürün kapısına hafifçe vurdu; içerden ses gelmedi; bir daha vurdu, yine ses yok. Kapıyı gıcırdatmamağa çalışarak yavaşça açtı. Masa başında, eli beş yaşlarında, kıranta bir adam, vücudunu ileriye doğru kaydırmış, başını koltuğun arkasına dayamış, uyuyor. Yuvarlak, etli bir yüz, ağarmış bıyıklar. Yarı aralanmış ağzın karanlığı içinde altın bir diş hafiften parlıyor. Nefes alıp verdikçe karnının üstünde saat kösteği inip çıkıyor. Süleyman, «Eshab-ı kehf'in mağarasına girdim galiba, diye düşündü. Odacısından müdürüne kadar herkes uykuda. Gelme zamanını iyi kestirememişim, adamların öğleden sonrakı uykusu saatine raslatmışım.» Uyandırmak için yalandan öksürdü. Aldırış eden yok. Parmağı ile masayı tıklattı, «Müdür bey!» diye seslendi. Adam önce sağ gözünü açtı, karşısındakinin gerçekten insan olup olmadığına uzun zaman baktı, belki de, «Buraya iş takibine gelen bu adam da kim? Bu dairede iş olur muymuş?» diye düşündü; neden sonra öbür gözünü de açtı, yine uzun uzun baktı, yüzünü hatırlar gibi oluyordu, ama hafızasının karanlığı içinde bir türlü bulup çıkaramıyordu. Kafasını toplamaya çalıştı. Hah! Tamam! Kahveden göz aşinalığı vardı. Başka bir yerde görünce birdenbire tanıyamamıştı. Doğrudur.

— Buyrun, dedi, bir isteğiniz mi var? Süleyman oturdu.

— Efendim, dedi, rahatsız edişimin sebebi ... Adam birdenbire bağırdı:

— Ramazaaa!... Ulan Ramazaaa!... (Ses veren yok. Kendi kendine söylendi). Allah cezası versin herif! (Sonra Süleyman'a döndü). Evet, sizi dinliyorum.

— Hayırlı bir iş için zâtîâlinizin yardımını rica etmeğe geldim. Bizim okulda...

Bu sırada adam parmağını bir düğmeye bastı, dışarda kuvvetli bir zil öttü ve öbür odada birtakım iskemleler gıcırda. Süleyman anladı: memurlar uyanmıştı. Az sonra da odacı içeriye girdi.

— Ölü müsün be adam! Deminden beri bağıryorum. Daireyi sırtlayıp götürseler kimsenin haberi olmayacak. İki kahve getir. Benimki sade olsun. (Odacı gitmek için kapıya doğru yürüdü, müdür yine Süleyman'a döndü). Devam buyurun. Affedersiniz.

— Bizim okulda civar köy ve kasabalardan gelen...

— Haaa... şey... içeriye söyle, İlhami bey biraz gelsin. (Odacı çıktı.) Evet efendim?

— Civar köy ve kasabalardan gelen bazı çocuklar var. Bunlar burada...

Kapı vuruldu, müdür:

— Giriniz! diye seslendi.

İlhami bey girdi. Süleyman elbisesinden tanıdı:

şını nasıl anlamalı? Acaba İsmail Habib bu sözü ile Yahya Kemal'in, Türk şiir geleneğinin bir devamı olduğunu mu söylemek istiyor? Öyle ise neden açık açık yazmıyor?

İstanbul Valisi de: «Yurdumuzun bin bir güzelliğini şiirlerindeki incilerle ifade eden şairimiz...» diyor.

Dikkat buyurun; şiirleriyle değil de şiirlerindeki incilerle ifade etmiş.

Bu sözleri okuyunca adamın aklına şu geliyor. Bu söylevciler kendilerini göstermek istemiş, Yahya Kemal bahane. Sonra... Sonra daha başka şeyler geliyor adamın aklına. Bütün bu törenler, acaba, bu okumuşlarda bir şiir sevgisi, bir şair saygısı olduğunu mu gösteriyor? Bütün büyük, hattâ kahraman şairleri severler mi bunlar? Onları hep böyle alkışlar, başları üstünde tutarlar mı? Yoksa ortadaki şairlerden kendilerine söz getirmeyecek olanını mı seçerler?

ALATURKA ALAFIRANGA

Alaturka-alafiranga tartışmaları son günlerde yine aldı yürüdü. Büyük Milli sözü altında şu üç yıllık demokrasi deneyinden en çok aşılana dincilerin, ırkçıların, güdüksüz ekonomi savaşçıların yanı başında bir de alaturkacılar var. İkide bir çığılı basıyorlar: Ah millî musikimiz, vah millî musikimiz. Nedir bu millî musiki dedikleri? Cefakeş Anadolu halkının içli, soylu, zengin türkülleri mi? Ne gezer.

Nasibim olsun bir yudum şarap çeşidinden bayağı havalat. Önce şunu unutmalıyım: Bunun yüzyıllar boyunca işlenmiş, incelenmiş enderun musikisi ile hiç bir ilgisi yoktur.

Seni vefasız, seni vefasız Dede'nin çocuğu değil, olsa olsa piçidir. Bunlardan kimse hoşlanmasın, demiyoruz. Hoşlanan hoşlanmasın. Ama kendi keyiflerini Milli diye ileri sürmesinler, ayıp oluyor. Alafiranga denen batı musiki-

bu, mendil altında uyuyan zattı. Gözkapakları şişmiş. Kiravatı bir yana kaymış. Müdür sordu:

— Evvelki gün okunması için size bir kâğıt vermiştim. Ne oldu?

— Bendeniz daha aldığım gün okudum; akşam üzeri, daire kapanırken Mazlum beye teslim ettim, o da okudu; bugün de Mükerrerrem beyin elinde gördüm, tetkik ediyordu.

— Pekâlâ! Bana Mükerrerrem beyi gönderin öyleyse!.. (Süleyman'a sordu). Evet efendim, sonra?..

— Şurada burada perişan bir halde yaşayan bu çocukları...

Mükerrerrem bey girdi. Bu, önünde bir sahife yazılı kâğıt bulunan memurdu. Müdür sordu:

— Vilâyetten gelen kâğıdı okudunuz mu?

— Henüz yarısını tetkik edebildim, Müdür bey Fakat akşama kadar bitirebileceğimi umuyorum.

— Teşekkür ederim, Pek acele bir iş, gayret edin de yarına kalmayın kuzum.

— Hiç merak etmeyin efendim, akşama kadar ne yapar yapar okur bitiririm.

— Teşekkür ederim, teşekkür ederim. (Süleyman'a baktı.) Evet efendim, diydünüz ki...

— Düşündük ki, bu çocukların hepsini bir araya toplıyalım. Yâni...

— Toplamak dediniz de aklıma geldi... Şey, Mükerrerrem bey, bir dakika daha. —Siz devam buyurun, devam buyurun!

Kapıdan çıkmak üzere olan Mükerrerrem bey yine girdi. Süleyman devam etti:

— Yâni bir öğrenci yurdu yapalım dedik. Fakat...

— Beyefendi «toplamak» dedi de, hatırladım. O yazıya bir cevap vermek lâzım tabii. Yarın öğlünüz bir araya toplanın da, şöyle uygun bir şey yazıverin olmaz mı?

— Baş üstüne efendim. Emredersiniz.

Mükerrerrem bey çıktı. İskân Müdürü, «Devam edin!» der gibi Süleyman'a baktı, Süleyman kônuştı:

— Fakat elimizde buna uygun bir bina yok. Bu işte sizin yardımınızı rica ediyoruz.

— Yardım mı? Ne gibi meselâ?..

— Meselâ... Emval-i metruke arasında eğer yurt olmağa elverişli bir bina varsa...

Kapı açıldı, odacı kahveleri getirdi.

— Hangisi şekerli? Onu beyefendiye ver. Hah! Getir bakalım benimkini de. (Höpdüreterek bir yudum çekti.) İş başında bir sade kahve içmeden imkânı yok aklıma başıma toplıyamam. Emval-i metruke dediniz değil mi?... Emval-i metruke... (Kahveden bir yudum daha çekti). —Oooh! Babanın canına değsin Ramazan. Tembeldir filân ama, bir güzel kahve bulur ki... — Emval-i metruke ne gezer beyefendi!.. Bir kısmı, ilk zamanlarda yok pahasına sunun bunun eline geçmiş... Avukat, tüccar, eşraf filân... Dişli adamlar, geri kalanını bari gerçek değerleriyle satalım, dedik. Biz binaların listesini çıkarıp da komisyonlar kurup değer biçmek için hepsini bir bir dolaştıracaya kadar halk birkaç ay içinde bütün yapıların kapılarını, çerçevelerini, döşeme tahtalarını söküp götürmüş. Bir de gittik ki, ortada dört duvar kalmış. Bugün belki o da kalmamıştır ya!.. Ne de eli çabuk milletmiş be bira- der! Biz yazı yazana kadar onlar ev söküyor. Her yapıya bir bekiç koymazdık ya! O zaman astarı yüzünden pahalya çıkardı. Sözü kısası, haydan gelen huya gitti.Zaten gâvur mahından hayır mı gelir a efendim?... Kim aldı ise helâl olsun. Bizi de dertten kurtarmış oldu. Eğer elimde işe yarar bir bina bulunsaydı, seve seve verirdim-billâh! Ama yok. Mübadillere bile verecek ev bulamıyoruz.

Süleyman kahvesini bitirmişti. Allahausmarladık deyip çıktı. Dışardaki odadan geçerken, memurlar, kendilerini vakitsiz uyandıran bu masafire düşmanca bakıyorlardı.

sine gelince: O hiç de belli bir Avrupa milletinin musikisi değildir. Bütün Avrupa milletlerinin, bütün medenî dünyanın, bütün insanların musikisidir. Anlamıyanlar, «Bu millet anlamıyor» diye milletimize sövmesinler.

«Bilimsel müzik» diye bar bar bağırın Atatürk! Burada da unutuldu.

ESKİ SAYILARIMIZ

Eski sayılarımızdan bazıları yok denecek kadar az kalmıştır. Onun için, bu sayıları üzerlerinde yazılı olan fiyatla veremeyeceğiz. Eski sayılarımızdan almak isteyenler sayı başına 25 kuruş yahut da 25 kuruşluk posta pulu göndermelidirler. Birinci sayıdan onikinci sayıya kadar takım halinde almak isteyenlere bir kolaylık olmak üzere, bu takımı 250 kuruş karşılığında gönderebileceğiz.

KİTAPLARIMIZ

Abonelerimize Yaprak yazarlarının kitaplarını ucuz olarak göndereceğimizi vâdetmiştik.

O kitapların isimlerini sunuyoruz:

Melih Cevdet	Rahatı kaçan ağaç	75 Krş.
Oktay Rifat	Yaşayıp ölmek, aşk ve avarelik üstüne şiirler	125 Krş.
Orhan Veli	Garip	100 Krş.
" "	Vazgeçemediğim	75 Krş.
" "	Destan gibi	50 Krş.
" "	Yenisi	100 Krş.
" "	Karşı	75 Krş.
" "	La Fontaine'in Masalları I	65 Krş.
" "	La Fontaine'in Masalları II	65 Krş.
" "	Fransız Şiiri Antolojisi	100 Krş.

Bu kitapların bir kısmı piyasada kalmamıştır. Yalnız gazetemizden tedarik edilebilir. Abonelerimiz bunları yüzde yirmi eksigine alırlar. Para yerine posta pulu da gönderilse olur.